EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 8.11.2018.
COM(2018) 666 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI,

kas sniegts saskaņā ar Padomes Direktīvas 2006/112/EK 395. pantu

1. PAMATINFORMĀCIJA

Saskaņā ar 395. pantu Padomes 2006. gada 28. novembra Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (PVN direktīva) Padome pēc Komisijas priekšlikuma ar vienprātīgu lēmumu var atļaut jebkurai dalībvalstij ieviest īpašus pasākumus, lai atkāptos no direktīvas noteikumiem ar nolūku vienkāršot PVN iekasēšanas procedūru vai lai nepieļautu noteiktu veidu nodokļu nemaksāšanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. Tā kā ar šo procedūru paredz atkāpes no PVN vispārīgajiem principiem, tad saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas konsekventajiem nolēmumiem tādām atkāpēm vajadzētu būt samērīgām un to tvērumam ierobežotam.

Ar vēstuli, kas Komisijā reģistrēta 2017. gada 28. novembrī, Rumānija pieprasīja ieviest īpašu pasākumu nolūkā atkāpties no PVN direktīvas XI sadaļas attiecībā uz PVN dalītā maksājuma mehānisma īstenošanu attiecībā uz atsevišķām personu kategorijām. Komisija un Rumānija apmainījās ar informāciju, un Komisija lūdza sniegt papildu skaidrojumus un norādīja Rumānijai uz vairākiem elementiem, ko Komisija uzskatīja par nesamērīgiem un grūti pamatojamiem. Tajā pašā laikā Komisija aicināja Rumāniju grozīt savu pieprasījumu par atkāpes piešķiršanu, ņemot vērā Komisijas paustās bažas. Tomēr Rumānija norādīja, ka tā nepiekrīt Komisijas paustajiem argumentiem un bažām, un atteicās pielāgot atkāpes pieprasījumu.

Saskaņā ar PVN direktīvas 395. panta 2. punktu Komisija ar 2018. gada 4. jūlija vēstuli nosūtīja Rumānijas pieprasījumu citām dalībvalstīm. Komisija 2018. gada 5. jūlija vēstulē paziņoja Rumānijai, ka tās rīcībā ir visa informācija, ko tā uzskata par vajadzīgu, lai izvērtētu pieprasījumu.

2. RUMĀNIJAS PIEPRASĪJUMS UN DALĪTĀ MAKSĀJUMA MEHĀNISMS

Rumānija iesniedza pieprasījumu piešķirt atkāpi no PVN direktīvas XI sadaļas, lai tai būtu atļauts noteikt obligātu dalītā maksājuma mehānismu nodokļa maksātājiem un publiskām iestādēm, kurām ir kavēti nodokļu maksājumi vai uz kurām attiecas maksātnespējas procedūras. Dalītā maksājuma mehānisms būtu jāpiemēro B2B darījumiem, bet nebūtu jāpiemēro nodokļa maksātājiem, uz kuriem attiecas MVU atbrīvojums. Dalīto maksājumu piemēro, ja kavētie nodokļu maksājumi ir lielāki par 15 000 RON (aptuveni 3200 EUR) lieliem nodokļu maksātājiem, lielāki par 10 000 RON (aptuveni 2150 EUR) vidējiem nodokļu maksātājiem un 5000 RON (aptuveni 1080 EUR) citiem nodokļu maksātājiem, un tie nav apmaksāti 60 darba dienas pēc maksājuma termiņa.

Rumānija sāka piemērot dalītā maksājuma mehānismu 2018. gada 1. janvārī, negaidot Komisijas atbildi uz tās pieprasījumu.

Dalītā maksājuma mehānisms ir alternatīva PVN iekasēšanas sistēma. Saskaņā ar standarta procedūru par konkrēto darījumu PVN maksātājs no klienta (vai trešās personas) iekasē nodokļa bāzes un PVN (ja piemērojams) maksājumu. Tad PVN maksātājs paziņo par šo darījumu periodiskajā PVN deklarācijā. Atkarībā no PVN deklarācijas rezultāta nodokļa maksātājam ir jāmaksā PVN, vai arī to var atmaksāt. Ja PVN ir jāmaksā, PVN maksātājs savas dalībvalsts nodokļu iestādēm PVN maksā periodiski (reizi mēnesī, ceturksnī u. c.).

Ar dalīto maksājumu tiek ieviestas izmaiņas, proti, tiek ieviests dalījums starp maksājamo PVN summu un apliekamo summu. Rumānijas gadījumā pircējs maksā piegādātājam apliekamo summu, savukārt par šo piegādi maksājamo PVN tas maksā nevis tieši piegādātājam, bet ieskaita Rumānijas Valsts kases vai Rumānijas finanšu iestādes PVN kontā.

Rumānija norāda, ka īpašais pasākums tiek pieprasīts, lai uzlabotu PVN iekasēšanas rādītājus un apkarotu PVN nemaksāšanu, uzlabojot nodokļa maksātāju brīvprātīgo PVN maksājuma izpildi.. Rumānija uzskata, ka PVN dalītā maksājuma piemērošana pārtrauks tāda veida krāpšanu, kad uzņēmēji nepārskaita nodokļu iestādēm PVN, kas saņemts no klientiem.

3. KOMISIJAS VIEDOKLIS

Komisija, saņēmusi pieprasījumus saskaņā ar PVN direktīvas 395. pantu, tos pārbauda, lai pārliecinātos, vai ir izpildīti pamatnosacījumi šādu pieprasījumu apmierināšanai, tas ir, vai ierosinātais īpašais pasākums vienkāršo procedūras nodokļa maksātājiem vai nodokļu administrācijai un vai ar šādu pasākumu var novērst konkrētu veidu nodokļu nemaksāšanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. Lai panāktu, ka atkāpes netraucē vispārējās PVN sistēmas darbību, ka atkāpju tvērums ir ierobežots un tās ir nepieciešamas un samērīgas, Komisija šajā jautājumā vienmēr bijusi rezervēta un piesardzīga.

Dalītā maksājuma mehānisms nav kopēja PVN maksāšanas sistēma, bet gan jauninājums. Dalībvalstu vidū ir arvien lielāka interese par šo mehānismu, jo tās to uzskata par instrumentu, kas palīdz cīnīties pret krāpšanu PVN jomā. Ir iespējami dažādi šāda dalītā maksājuma modeļi, un katrs modelis jānovērtē atsevišķi, lai Komisija varētu secināt, ka to var pamatot ar PVN direktīvas 395. pantu.

Komisija uzskata, ka daži Rumānijas dalītā maksājuma modeļa elementi rada nopietnas bažas par to samērīgumu.

Rumānijas dalītā maksājuma sistēma ir piemērojama nodokļa maksātājiem un publiskām iestādēm, kurām ir kavēti nodokļu maksājumi, kas pārsniedz noteiktās robežvērtības, vai uz kurām attiecas maksātnespējas procedūras. Komisija uzskata, ka, nosakot fiksētu robežvērtības līmeni trim nodokļa maksātāju kategorijām, netiek nodrošināta vienlīdzīga attieksme pret nodokļa maksātājiem vienā un tajā pašā kategorijā. Ir skaidrs, ka 15 000 RON robežvērtībai nebūtu tādas pašas ietekmes uz visiem lielajiem nodokļa maksātājiem un 5000 RON robežvērtībai nebūtu tādas pašas ietekmes uz visiem mazajiem nodokļa maksātājiem, ņemot vērā šo grupu ietvaros pastāvošās atšķirības. Tāpēc Komisija uzskata, ka šādas fiksētu robežvērtību sistēmas samērīgums nav attaisnojams un ka robežvērtība, kas saistīta ar procentuālo daļu no apgrozījuma, varētu būt labāks kritērijs.

Turklāt saskaņā ar Rumānijas dalītā maksājuma sistēmu klientam ir pienākums pārbaudīt to nodokļa maksātāju reģistru, kuriem piemēro dalīto maksājumu, un attiecīgi rīkoties, proti, nodalīt neto summu un PVN summu. Paziņojumu par iekļaušanu reģistrā nodokļu iestādes nosūta piegādātājam, nevis klientiem. Rumānija uzskata, ka nav nepieciešams, lai piegādātājs informē klientu par vajadzību piemērot dalītā maksājuma mehānismu, iekļaujot attiecīgu atzīmi rēķinā. Turklāt, ja klients nepiemēro dalītā maksājuma mehānismu un pārskaita PVN uz citu kontu, kas nav

piegādātāja PVN konts, klientam tiek piemērots sods 0,06 % apmērā par dienu no nepareizi samaksātās summas, ja kļūda netiek novērsta 30 darba dienu laikā. Tomēr tas ir piegādātājs (nevis klients), kurš var labot situāciju un pārskaitīt attiecīgo summu no sava galvenā konta uz savu PVN kontu un informēt klientu par to, tādējādi novēršot pret klientu vērstas sankcijas. Rumānija paskaidroja, ka piegādātājs var pārskaitīt attiecīgo summu, tomēr tas nav tā pienākums, jo par PVN maksāšanu pareizajā PVN kontā joprojām ir atbildīgs klients.

Šāda dalītā maksājuma sistēma klientam rada nepamatotu un nesamērīgu slogu. Pat tad, ja tiktu saglabāts klienta pienākums iepazīties ar to nodokļa maksātāju reģistru, uz kuriem attiecas dalītā maksājuma mehānisms, vajadzētu noteikt, ka piegādāja pienākums ir vismaz informēt klientu par pienākumu piemērot dalītā maksājuma mehānismu, iekļaujot rēķinā norādi. Tā kā PVN direktīvas 226. pantā ir uzskaitītas ziņas, kas jānorāda rēķinā, papildu norādes iekļaušanai ir nepieciešama atkāpe no šā panta. Tomēr 2018. gada 17. maija vēstulē Rumānija informēja Komisiju, ka tā uzskata par nevajadzīgu iekļaut rēķinā norādi par dalītā maksājuma mehānisma piemērošanu.

Komisija uzskata, ka gadījumā, ja piegādātājs joprojām ir atbildīgs par PVN nomaksu[1], soda nauda, ko uzliek klientam par dalītā maksājuma nepiemērošanu, ir nesamērīga. Šādu soda naudu drīzāk vajadzētu uzlikt piegādātājam, jo īpaši, ņemot vērā to, ka piegādātājs jebkurā laikā var izlabot kļūdu, pārskaitot saņemto PVN uz savu PVN kontu.

Jāatzīmē, ka PVN direktīvas 273. pantā dalībvalstīm atļauts uzlikt citus pienākumus, ko tās uzskata par vajadzīgiem, lai pareizi iekasētu PVN un novērstu nodokļu nemaksāšanu. Tomēr proporcionalitātes pārbaude attiecas arī uz pasākumiem, kas pieņemti saskaņā ar minēto pantu.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija uzskata, ka Rumānijas dalītā maksājuma mehānisms nav samērīgs ar izvirzītajiem mērķiem, proti, ar mērķi nodrošināt pareizu PVN iekasēšanu un nodokļu nemaksāšanas novēršanu.

Komisija informēja Rumāniju, ka nereģistrēto tirgotāju pienākums atvērt bankas kontu Rumānijas finanšu iestādē nebūtu saderīgs ar LESD 56. pantu par pakalpojumu brīvu apriti. Komisija arī ierosināja, ka tā vietā Rumānija varētu uzlikt šādiem tirgotājiem pienākumu atvērt kontu Valsts kasē, bet tam vajadzētu būt pieejamam arī ārvalstu valūtā. Rumānija savā atbildē atkārtoti norādīja, ka, izmantojot Valsts kases kontu, nav iespējams veikt maksājumus ārvalstu valūtā.

Komisija pieprasīja Rumānijai kliedēt tās bažas par iepriekš minēto dalītā maksājuma sistēmas elementu samērīgumu un attiecīgi grozīt dalītā maksājuma mehānismu. Tomēr Rumānija uz Komisijas pieprasījumiem nav reaģējusi pozitīvi.

4. SECINĀJUMS

Ņemot vērā iepriekš minētos apstākļus, Komisija iebilst pret Rumānijas pieprasījumu.

[1] Rumānija informēja Komisiju, ka atbildības jomā nav izmaiņu, un par PVN nomaksu ir atbildīgs piegādātājs.